

Nike, af Berta Moltke

Stille vand - dyb grund?

Vinterferien bød på et par skønne museumsbesøg. Vejle Kunstmuseum, som jeg aldrig før har besøgt og det gammelkendte Vendsyssel Kunstmuseum, hvor Marianne Grønnow (f. 1962) overraskede familiens børn & voksne med en spændende sanseudstilling, der for øvrigt kan ses helt til maj 2015. Det mest betydningsfulde for mig, blev dog købet af et lille udstillingskatalog med værker af den sjællandske grafiker, tegner og maler: Berta Moltke (f. 1938), fra en udstilling på Vendsyssel Kunstmuseum helt tilbage i 2002. En kunstner jeg aldrig tidligere har fæstnet mig ved. Kataloget viste sig at være en guldgrube. I alt 11 grafiske arbejder udført ved ætsning og akvatinte bliver her formidlet, ledsaget af en uddybende og perspektiverende tekst af professor Erik A. Nielsen og lyrik af Ulla Ryom. Motivkredsen er hentet i et miks af natur & kultur skabt i en poetisk-surrealistisk stil, oftest krydret med en underfundig vekslen mellem det materielle og det åndelige. Dyr og planter bliver livsbekræftende, organiske elementer, hvor fuglen bliver symbol på det sjælelige og rosen på sjælens udvikling. Den klassiske arkitektur fra antikken og renæssancen optræder som fysiske brudstykker af en geometrisk formverden, der udgør kulturens ordenselementer og minder om de værdier, vi er rundet af. Men er bygninger store og blomster små i virkelighedens verden, så kan det være lige omvendt i Berta Moltkes univers! Sådan er det i billedet: "Templet", fra 1974, hvor der ses et mikroskopisk, lille tempel omgivet af store og næsten truende planter. Med andre ord, surreale forestillinger! Men hvad virker stærkest på billedet? Det gør det lille tempel selvfølgelig! Helt bevidst fra kunstnerens side.

I billedet "Søjler" fra 1994 er det antikkens søjler, der udgør billedets ordenselementer flankeret af en række bogstaver på rad og række i et grønligt og blåligt skær af akvarelfarver og gouache.

Hvor f.eks. Per Kirkeby(f.1938), der er på samme alder, som Berta Moltke, på denne tid arbejdede med store pensler og eksperimenterede med materialerne, så sad Berta Moltke stilfærdigt med sin pen og ridsede i metalplader, eller tegnede med blyant, med vor kulturelle vugge in mente! Hun levede med andre ord helt op til nyklassicismens ophavsmand, den tyske arkæolog Johann Joachim Winckelmanns(1717-1768) valgspor, om det uomgængelige i, at inddrage bøger som redskab for den skabende kunst, dvs. kunstneren skulle både have en filosofisk og litterær dannelse. Han gik så vidt, som til at sige, at maleren ikke kun skulle se, men også læse sig til sine motiver. Man kan måske sige, at der kræves det samme af beskueren af Berta Moltkes billeder!

Det er dog ikke kun bygningselementer fra fortiden som befolker Berta Moltkes billedverden. Skulpturen Nike, sejrens gudinde, er et yndet motiv, ligesom Riace-bronzerne. Nike-skulpturen er en af mine egne favoritter fra det antikke Grækenland. Skulpturerne står dog ikke alene, men sidestilles med skrifter fra f.eks. den berømte Rosetta-sten og andre hebraiske citater, der udgør en slags hemmelige meddelelser, tanker og erfaringer når billedernes indhold diskuteres. Det er ikke hver dag Rosetta-stenen er på dagsordenen for almindelige mennesker, medmindre man er historiker eller forsker. Den står på British Museum i London, hvor jeg selv kastede et flygtigt blik på den som 21 årig, og købte et postkort af den, som sidder i mit fotoalbum. Siden har jeg ikke skænket den en tanke, før nu, i mødet med Berta Moltkes billeder. Stenen blev fundet i Nildeltaet 1799 under Napoleons felttog i Egypten. På stenen stod der to læselige sprog, egyptisk og oldgræsk. Den var skrevet med tre skriftsprog, nemlig græsk og egyptisk, den tredje type, hieroglyffer blev først afkodet i 1822. Stenen fik en stor symbolsk betydning, i udforskningen af kodesprog!

Det er dog ikke meget væsen Berta Moltke har gjort af sig, i alle årene som kunstner, trods en fornem uddannelsesbaggrund fra henholdsvis Mogens Andersens malerskole i København, ligesom studier ved Kunstakademiet i henholdsvis Madrid og Paris. Dernæst har hun solgt til en lang række både danske og udenlandske kunstmuseer og kan kalde sig kongelig hofleverandør, idet Dronning Margrethe har købt flere af hendes værker. Hvor mange, især unge kunstnere i dag kæmper sig vej via facebook, Twitter og Instagram og et hav af happenings og events ja, så kan man måske fristes til at sige: "Det stille vand har den dybe grund".

Maria Stensgård Poulsen er lektor i gymnasieskolen. Cand. mag. i kunsthistorie og dansk, Aarhus Universitet. Censor på Lærer- og Pædagoguddannelsen i Danmark. Skribent ved North Art Magazine. Gift og mor til tre børn.